

Pfv.II.20.798/2009/7.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az ügyvéd által képviselt felperesnek az ügyvéd által képviselt alperes ellen kapcsolattartás újraszabályozása iránt a Zalaegerszegi Városi Bíróságon 11.P.20.568/2007. szám alatt megindított és Zala Megyei Bíróság 2.Pf.21.936/2008/4. számú ítéletével befejezett perében az említett számú jogerős ítélet ellen a felperes által 24. sorszám alatt előterjesztett és Pfv. 4. sorszám alatt kiegészített felülvizsgálati kérelem folytán a 2009. november 24-én megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit részben megváltoztatja és úgy rendelkezik, hogy 2010. év nyaratól a felperest a nyári időszakos kapcsolattartás - a felek eltérő megállapodásának a hiányában - július 1-jén 9 óra és július 15-én 18 óra között is, a jogerős ítélet szerinti feltételekkel megilleti.

Egyebekben a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási rész költséget.

I n d o k o l á s

A peres felek 2003. augusztus 29-én született U.B. M. nevű gyermeke a Zalaegerszegi Városi Bíróság előtt 15.P.20.526/2005/15. szám alatt megkötött és a bíróság által jóváhagyott egyezséggel az alperes anyánál nyert elhelyezést. Az egyezségben a felek a felperes által fizetendő gyermektartásdíjban, valamint a felperes és a gyermek közötti kapcsolattartásban is megállapodtak. Ez utóbbi rész megállapodásuk szerint a felperest havonta egy alkalommal péntek, szombat és vasárnap vagy szombat, vasárnap és hétfői napokon illeti meg a kapcsolattartás reggel 8 óra 30 perctől délután 18 óráig. Az elmaradt kapcsolattartás pótlására a felperes a felek egyetértése szerinti időpontban és az eredeti időtartamban jogosult. A szülők az egyeztetésre a felperes kezdeményezésére, legalább az aktuális kapcsolattartást 72 órával megelőzően kötelesek. A kettős ünnepek (karácsony, húsvét, pünkösd) másnapján reggel 8.30-tól délután 18 óráig a felperest kapcsolattartás illeti

és ezen túl négy hét időszakos kapcsolattartás a kérdéses év április 30-ig történő megállapodás szerint. Megállapodás hiányában minden év július 1-je és 15-e, valamint augusztus 1-je és 15-e közötti időre terjed az elvitel jogát is magában foglaló apai kapcsolattartás. Az egyezséget jóváhagyó bírói végzés meghozatala és kihirdetése napján, 2005. október 27-én jogerőre emelkedett.

A felperes keresetében ezen egyezség módosítását kérte, az egyezség jóváhagyásától számított két éven belül. A módosítás iránti keresete kiterjedt a folyamatos kapcsolattartásra, az időszakos kapcsolattartásra, a kapcsolattartások helyszínére, továbbá a telefonos kapcsolattartásra is. Keresete lényegét összefoglalva az számottévő bővítésre és a kapcsolattartások idejének, helyének jelentős pontosítására irányult.

Az alperes a kereset elutasításával a kapcsolattartás csökkentése érdekében viszontkeresetet terjesztett elő. E viszontkereset a folyamatos kapcsolattartás csökkentése mellett az időszakos nyári kapcsolattartásnak a 30 napról 15 napra való szűkítésére irányult.

Az elsőfokú eljárásban a felperes folyamatosan kifogásolta az alperesnek a gyermek gondviselésével-nevelésével kapcsolatos tevékenységét és különösen az apa elleni nevelését, az apa és a gyermek közötti kapcsolattartás nehezítését. Az alperes pedig az apai magatartást sérelmezte, így egyebek mellett azt, hogy az apa a kapcsolattartások során nem megfelelően látja el a gyermeket és a kapcsolattartási jogával „zaklatásszerűen” él. A kapcsolattartás végrehajtása tárgyában folyamatosan eljárások voltak a felek között, de ennek során az alperest nem marasztalta el a gyámhivatal; gondviselői, nevelői tevékenységét megfelelőnek ítélték.

Az eljárás során a felperes a keresetét felemelte a „közös nevelési lehetőség megszabására” irányuló kérelmével és az alperesnek az útlevél készíttetése kötelezésére irányuló kérelmével, valamint minden kommunikációs és átadás-, átvételi alkalomra állandó közvetítőt igényelt. Ezen kívül számos panaszt, jelen eljárásra nem tartozó - annak kereteit meghaladó - kérelmet is előterjesztett.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az egyezség szerinti kapcsolattartást módosította. A folyamatos kapcsolattartás körében az „ottalvás” engedélyezésével havi egy alkalommal, a hónap harmadik hétvégéjén szombat 9 órától vasárnap 18 óráig jogosította fel az apát a gyermek elvitelére. Az időszakos kapcsolattartást illetően karácsony másnapja reggel 9 órájától december 28-ának 18 órájáig, húsvétkor a húsvét második napjának 9 órájától az azt követő kedd 18 órájáig, pünkösdkor hétfő 9 órától az azt követő kedd 18 órájáig, nyáron kétszer egy hétben vagy egyszer két hétben határozta meg az apa és a gyermek közötti kapcsolattartás idejét.

Megegyezés hiányában az időszakos nyári kapcsolattartást augusztus 1-je 9 órájától augusztus 15-ének 18 órájáig terjedő időre tette. A gyermek 7. életévének betöltése után feljogosította az apát, hogy a nyári időszakos kapcsolattartás során a gyermeket külföldi lakóhelyére magával vihesse. Az útlevéllel kapcsolatos kereseti kérelemnek úgy adott helyt, hogy azt az anya a nyári időszakos kapcsolattartás kezdetekor köteles az apának átadni. Szabályozta a kapcsolattartás akadályra esetére a felek értesítési kötelezettségét és a folyamatos kapcsolattartás elmaradása esetére annak pótlását. A gyermek átadásának és átvételének a helyeként az anya lakása ajtaját határozta meg. Mindezeket meghaladóan mind a keresetet, mind a viszontkeresetet elutasította és úgy határozott, hogy a felek a költségeiket maguk viselik.

Ítéletének az indokolásában felhívta és részletezte a Csjt. 92. § (1) és (5) bekezdését, a Gyermek Jogairól szóló, New Yorki Egyezmény 10. cikkének második pontját, a 2201/2003. EK rendelet vonatkozó részét (3. cikk 10. pont), a külföldi utazásról és az útlevelelről szóló 1998. évi XII. törvény végrehajtásáról rendelkező 101/1998.(V.22.) Korm. rendelet 15. § (2) bekezdését. Megállapította, hogy az egyezség végrehajtása során - amely egyezségkor a felek már tekintettel voltak a felperes külföldi munkavégzésére és arra, hogy szabadsága előre csak nehezen számítható ki - a felek nem tudtak együttműködni. A kapcsolattartás konkrét időpontjáról köztük folyamatosan vita van, így sem a végrehajtás, sem a pótlás nem lehetséges. Ezért a bíróság indokoltnak tartotta - a gyermek közeljövőben várható beiskolázására is tekintettel - a folyamatos kapcsolattartás időpontját rögzíteni. Ugyanakkor a gyermek megnövekedett életkora mellett lehetőséget látott a felperesnél az ún. ottalvásra is. A vitákra, végrehajtási és pótlási nehézségekre tekintettel a konkrét időpont meghatározását az időszakos kapcsolattartás tekintetében is szükségesnek ítélte. A földrajzi távolságra tekintettel a kettős ünnepek idejére azt karácsonykor három, húsvétkor és pünkösdkor kettő-kettő napra meghosszabbította. Miután a felperesnek saját hivatkozása szerint sincs módja nyáron négy hét szabadságot folyamatosan igénybe venni, az elmaradt nyári kapcsolattartás pótlására reális lehetőséget nem látott, ezért azt kétszer egy hétre, vagy egyszer két hétre lecsökkentette. A rendszerességet és a kiszámíthatóságot a gyermek érdekében állónak ítélte, mint ahogyan azt a gyermeki jogot is, hogy a felperes a gyermeket hosszabb tartalmú kapcsolattartás idejére saját lakóhelyére vihesse.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezett. Többször módosított és kibővített (az eljárás kereteit meghaladó panaszokat és feljelentéseket is tartalmazó) fellebbezését az első fellebbezési tárgyaláson úgy tartotta fenn, hogy a folyamatos kapcsolattartást végülis elfogadta az alperes ajánlatának

megfelelően a harmadik hetek péntek 16 órájától vasárnap 18 óráig. A nyári időszakos kapcsolattartás 30 napra vagy kétszer két hétre bővítését azonban változatlanul igényelte. Kérte az alperes kötelezését, hogy részére a gyermeknek a nyári kapcsolattartásra 2009. évtől biztosítson útlevelet.

Ezt követően az eljárás szünetelt és a szünetelést követően a felperes a fellebbezését már az írásban előterjesztettek szerint tartotta fenn. Ehhez képest a korábban jegyzőkönyvben rögzítetteken felül egyebek mellett és az elsőfokú ítéletben biztosítottakon kívül „közös nevelést” is kért és a gyermek általa való „üdültetési jogának” a biztosítását, valamint az ő szülői felügyeleti joga alperes általi megsértései jogkövetkezményeinek a levonását. Számtalan súlyos kifogást sorolt fel az alperes ellen, feljelentéseket tett és kifogásolta a gyermektartásdíj mértékét is.

A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének a nem fellebbezett részét nem érintette. A fellebbezett részét részben megváltoztatta és a folyamatos kapcsolattartás kezdő időpontját a hónap harmadik hetének végén péntek 16 órájától vasárnap 18 óráig terjedő időre tette. Az időszakos kapcsolattartás körében a karácsonyi kapcsolattartás záró időpontját december 29-e 18 órájára módosította, míg a külföldi nyári kapcsolattartást már 2010. év nyarától biztosította. Feljogosította az alperest telefonos kapcsolattartásra is minden hó első hetének csütörtök 18 órájától 19 óráig terjedő időben. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezett részét, közte a közös szülői felügyelet elrendelése iránti igény elutasítását, helybenhagyta.

Az ítélete indokolásában a felperes fellebbezését - azt tartalma szerint elbírálva - úgy értelmezte, hogy az a folyamatos kapcsolattartás módosítására akként irányult, hogy a harmadik hétvégék péntek 16 órától kezdődjen és vasárnap 18 óráig tartson. Értelmezése szerint az időszakos kapcsolattartás körében a fellebbezés a nyári időszakos kapcsolattartás 30 napra vagy kétszer két hétre történő felemelésére és a további időszakos kapcsolattartásoknak a bővítésére irányult. Fellebbezési kérelemnek tekintette a telefonos kapcsolattartás módjának a szabályozását is.

Az így - tartalma szerint - értelmezett fellebbezést részben ítélte alaposnak. A tényállás azon tartalmú kiegészítése mellett, hogy a kapcsolattartás kérdésében a felek a szünetelés időtartama alatt sem tudtak egyeztetni és ebben folyamatos vitájuk volt, az újraszabályozást és ennek körében a kapcsolattartás módjának, gyakoriságának és időtartamának, a gyermek átadása helyének és idejének a meghatározását indokoltnak ítélte. A kapcsolattartás céljához, a gyermeki érdekhez képest a felek méltányolható érdekére, körülményeire és a gyermek korára, egészségi állapotára és előmenetelére tekintettel az elsőfokú bíróság rendelkezését

nagyobb részt megfelelőnek ítélte. Lehetőséget látott viszont - a kapcsolattartás céljának kiemelt értékelése mellett - az apai kapcsolattartás némi bővítésére a karácsonyi időszakos kapcsolattartás tekintetében, amit a gyermeki érdek mellett az apa külföldi munkavégzése és változó munkabeosztása miatt is indokoltnak ítélte. A nyári időszakos kapcsolattartás bővítésére (30 napra vagy kétszer két hétre) viszont a felperes azon saját tényelőadása miatt nem látott lehetőséget, hogy a felperes 30 nap vagy kétszer két hét szabadságot „kivenni” nem tud és nem lehet nála a szabadságot ilyen módon előre tervezni sem. Értékelte ebben a körben azt is, hogy volt olyan nyilatkozata a felperesnek, amelyben maga is csak két hétben kérte a nyári időszakos kapcsolattartás meghatározását.

A hazai jog és a gyermekjogi egyezmény vonatkozó rendelkezése egybevetésével a felperes azon jogát, hogy a gyermeket Németországba magához vihesse már 2010. évtől kezdve szükségesnek látta biztosítani. A Gyer. 27. § (3) bekezdésére figyelemmel biztosította az alperesnek a telefonos kapcsolattartási jogát is.

A további igényekkel, kérelmekkel kapcsolatban az állásfoglalást sürgősségként tartotta, részben azért, mert a felperes ezen kérelmei a technikai lebonyolítás aprólékos kérdéseire irányultak részben azért, mert az illető kérdés a peres felek szülői együttműködési kötelezettsége körébe tartozik. A „közös nevelési jog megszabása” tekintetében a felperest megillető, a Csjt. 72/B. § (1) és (2) bekezdésben foglalt a gyermek életét érintő lényeges kérdésekben való közös szülői felügyeleti jogra utalt. Kiemelte a gyermek mindenekfelett álló érdekét (Csjt. 1. § (1) bekezdése, Gyermekjogi Egyezmény 18. cikk 1. pont), amelyet adott esetben az szolgál, hogy az apa és a gyermek közötti kapcsolattartás úgy legyen, a lehetőségekhez képest tág határok között, szabályozva, hogy az apa a kapcsolattartás jogával konfliktusmentesen élhessen.

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a jogszabályoknak megfelelő, érdemi határozat meghozatalát kérte. Másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőfokú vagy a másodfokú bíróság utasítását új eljárásra.

Érdemben 14 féle, igen aprólékos részletekre is kiterjedő és részben olyan rendelkezésekkel kérte a jogerős ítéleti rendelkezés módosítását, ami a fellebbezési eljárásnak nem volt a tárgya. A felülvizsgálati tárgyaláson - a Pp. 270. § (2) bekezdésére és 271. § (3) bekezdés c) pontjára figyelemmel - azonban a felülvizsgálati kérelmét már csak abban a körben tartotta fenn, ami a másodfokú eljárásnak is tárgya volt. Ehhez képest az időszakos nyári kapcsolattartást 30 napra vagy kétszer két hétre kérte bővíteni. A karácsonyi időszakos kapcsolattartást számára minden év december

26-án 9 órájától a téli szünet befejezésének napja 18 órájáig igényelte. Az őszi és tavaszi szünetekre eső kapcsolattartási joga és a telefonos kapcsolattartási joga kiterjesztését is kérte. A kiterjesztéssel kapcsolatos igényei vonatkozásában a kezdő és befejező időpontot, az átadás-átvétel helyét, valamint a pótlási lehetőséget, jogot pontosan megjelölte. A közös szülői felügyeleti jog elrendelésére irányuló kereseti, fellebbezési kérelme elutasítását változatlanul sérelmezte.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint részben alapos.

A korábbi utalásnak megfelelően a felperes a gyermekkel való kapcsolattartási jogát rendező egyezség módosítását az egyezség jóváhagyásától számított két éven belül kérte a bíróságtól. A Csjt. 18. §-ának (3) bekezdése alapján a felek tartós jogviszonyát rendező egyezség (és ebbe a körben tartozik a közös gyermek és a tőle különélő szülője kapcsolattartásának a rendezésére irányuló egyezség is) megváltoztatását az egyezség jóváhagyásától számított két éven belül a bíróságtól - az egyéb törvényes feltételek megléte esetén is - csak akkor lehet kérni, ha az a felek kiskorú gyermekének az érdekét szolgálja, illetőleg ha a körülmények változása folytán a megállapodás valamelyik fél érdekét súlyosan sérti.

A házasság felbontásának körében foglalt ezt a rendelkezést - a Legfelsőbb Bíróságnak a módosított 17. számú irányelvben foglalt iránymutatása szerint alakult bírói gyakorlat - nemcsak akkor alkalmazza, ha a felek a tartós jogviszonyukat a házasság felbontásához kapcsolt pertárgyként rendezik egyezséggel, hanem akkor is, ha ebben a körben „önállóan”, nem kapcsolt pertárgyként indítanak a rendezés (illetőleg a rendezés módosítása) iránt pert.

Az eljáró bíróságok a gyermek és a felperes közötti kapcsolattartás módosításának a körében ennek feltételeit és szükségességét ugyan általában - a korábbi egyezség végre nem hajtható és pontatlan volta miatt, valamint azért mert a rendelkezések számos vitára adtak okot, továbbá a szülői együttműködés hiánya miatt - a bizonyítási anyag Pp. 206. §-ának okszerű, nem iratellenes és logikai hibától mentes mérlegelésével, tehát a Pp. 270. § (2) bekezdéséből és 275. § (3) bekezdéséből adódóan felül nem bírálható mérlegeléssel, megállapított tényállásból levont jogszerű következtetéssel állapították meg, kivéve a nyári időszakos kapcsolattartás megváltoztatását.

Sem a szülői együttműködés hiánya, sem a korábbi egyezség pontatlansága, sem a felek közötti számos aprólékos vita nem indokolja ugyanis a nyári időszakos kapcsolattartás felére történő csökkentését. Ezt - az eljáró bíróságok és a felek által többször idézett - gyermeki érdek nem kívánja meg. A négy hét változatlan

fenntartása a felek egyikének, illetőleg a gyermeki érdekek a súlyos sérelmével nem jár. Ellenkezőleg, a nyári időszakos kapcsolattartás felére történő csökkentése jelentené a felperes szülői jogának indokolatlan csorbítását, és ellentétes a magyar jogban, illetőleg a nemzetközi egyezményekben rögzített, az eljáró bíróságok által többször pontosan idézett gyermeki érdekekkel. Az pedig, amivel a jogerős ítélet az elsőfokú bíróság ítéletének az e körbeni helybenhagyását indokolja, hogy az alperes nyáron két hétnél több szabadságot „legalábbis előre tervezhető időben” nem tud igénybe venni, olyan, a felperesi érdekkörbe tartozó kérdés, amely egyrészt fennállt már a korábbi egyezség megkötésekor is, másrészt az ebből eredő nehézséget a felperesnek kell megoldania. Ennek terhe a gyermekkel való időszakos nyári kapcsolattartási jogát – egyéb indokok hiányában – nem csorbíthatja. Ha a felperes, szabadságának beosztása miatt ezt megoldani nem tudja, akkor megteheti, hogy nem él a négyhetes kapcsolattartási jogával, amiről természetesen az alperest időben tájékoztatni köteles. Egyébként is a gyermek már olyan életkorban van, hogy a folyamatos személyes együttlétet nem feltétlenül igényli, felügyelete a nap bizonyos szakában másként is megoldható (ahogyan erre a felperes indítványt is tett) és a kapcsolattartás célját szolgálja az is, ha a nap egy bizonyos részét töltheti a gyermek a tőle különélő szülőjével.

A fentiek szerint tehát el nem fogadható indokkal és a Csjt. 18. § (3) bekezdésében foglalt szigorúan meghatározott módosítási feltételek hiányában, ezért jogszabálysértően járt el a másodfokú bíróság, amikor a közös gyermek és a felperes közötti nyári időszakos kapcsolattartás idejét – az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben helybenhagyva – a korábbi egyezségben foglalt négy hétről két hétre lecsökkentette.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján ebben a körben a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az alperes vizontkeresetének – a törvényi feltételei hiánya miatti – elutasításával, az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben is részben megváltoztatva, a felperesnek további két hét időszakos nyári kapcsolattartási jogot biztosított.

Egyebekben azonban a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésének és megváltoztatásának, vagy az első és másodfokú bíróság új eljárásra utasításának a fenti törvényhelyben írt feltételei nem állanak fenn. A felülvizsgálati kérelemmel támadott egyéb körben a jogerős ítélet nem jogszabálysértő. A vonatkozó tényállást ugyanis – a korábban kifejtett módon – a másodfokú bíróság az őszi, tavaszi, téli és telefonos kapcsolattartás, illetőleg a közös szülői felügyeleti jog tekintetében a Pp. 206. §-ában foglalt mérlegelési szempontokat mindenben megtartva állapította meg és abból jogszerű következtetések levonásával határozott.

Az őszi, téli, tavaszi kapcsolattartás olyan módon bővítése, ahogyan azt a felperes a felülvizsgálati kérelmében igényelte, már az alperes és a gyermek érdekeinek súlyos sérelmével járna, mert azt eredményezné, hogy a gyermek szabadidejében, ünnepeken alig lehetne a megszokott környezetében az édesanyjával. Az anyára csak a hétköznapiak terhe hárulna és a gyermekkel való megfelelő mértékű és a gyermeki érdekekhez, igényekhez is igazodó gondtalan együttlétet nélkülöznie kellene.

A telefonos kapcsolattartás tekintetében pedig a másodfokú bíróság lényegében a Pp. 206. §-a szerinti mérlegelési jogkörében eljárva határozott. Így jogszabálysértés fel sem merülhet. A telefonos kapcsolattartás heti kétszeri alkalomra kiterjesztése egyébként is, a felek megromlott viszonya mellett, az anyára zaklatásszerűen hathatna és olyan gyermeki „készenlétet” is igényelne, ami nem hatna jól az apa-gyermek harmonikus kapcsolata kívánalmára.

A gyermek életét érintő lényeges kérdésekben a közös szülői felügyeleti jog a felperest ipso jure megilleti (Csjt. 72/B. § (1) és (2) bekezdése). A gyermek életének egészére kiterjedő valamennyi kérdésben pedig a közös szülői felügyeleti jog gyakorlásának sem az objektív feltételei (a szülők más-más országban élnek) sem a törvényi feltételei (Csjt. 72. § (3) bekezdése) nem állnak fenn.

A fentiek szerint a felülmérlegelési tilalom folytán és jogszabálysértés hiányában a felülvizsgálati kérelem a nyári időszakos kapcsolattartás kivételével alaptalan. Ezért az őszi, téli, tavaszi időszakos kapcsolattartás, továbbá a telefonos kapcsolattartás, valamint a közös szülői felügyeleti jog elrendelése körében a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárás költségeiről a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése szerint határozott, figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendeletben foglaltakra is.

Budapest, 2009. november 24.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő